

מחנות אגודת ישראל
 8 במרץ 20 נפתח.
 מדרגות מן המדרגות מן המדרגות
 Czestechowa, Aleja 6, telefon 201.

פרייטאג פ' בחסותי כ"א אייר. תרפ"ו

Z okazji zaręczyn naszej bibliotekarki LUIZY ZELTEN
z p. MAURCYM UNGER z Wielunia, życzymy im różowej
przyszłości.
ZARZĄD BIBLIOTEKI
im. Henryka Markusfelda
przy Związku Drobnych Kupców.

פֿינע האַרצגוטסע ברכות איז אירע אַהנער צו אײַנער חתונה דעם
28/V.29 מיט ה' מענדל'ס מוטער א גליקלעך ליבידעך צוועטשענצן, וועט
איר אינעם אײַגן.
פ. וילנערנליט.

די פערוואלטונג פון דער יוד. קהלה אין משענאטאָבאָוו
אין מדינה, דאָס לויט'ן ארטיקל 13 פון די פאָדאָריפטען וועגן די
יודישע קהלות, וועט זיין דער בודזשעט ווי אויך די עקסט לויטעס
צום אדמיניסטראַציע פון דער קהלה. פון 28 מאי ביי 4 יוני, י. ה.
פאר אלע עקסט צאָהלער אין דער קאָנצעלאַריע פון דער גמביע, בשעת
די ביוראָ שעה'ן.

אין פערלויף פון די נעכסטע אלס מעג נאכ'ן אויבערדערמאנטען
טערמין האבען די עמט-צאהלער דאס רעכט אפצוגעבען שרופטליכע,
גאר דורכאויס בערינדעטע רעקלאמאציעס געגען די סומען, מיט וועלכע
זיי וועגן בעשטערט געווארען.
אינפאל, ווען דער פערזאנלעכע בעשלוס איז נישט א צופרידענ-
שטעלענדער פאר'ן צאהלער, דיענט איהם דאס רעכט צו ענדערען
זיך מיט א רעקורס צו דער אויפוילאסט-מאכט.
די רעקלאמאציעס, וועלכע וועלען אריינגעטראגען ווערען נאכ'ן
דערמאנטען טערמין, וועלען בעטראכט ווערען אלס פערשפעטיגטע
און נישט גילטיגע.

י. ר. שוויאטרי
 ששטנסטאכאו
 אנראדאווא 34
 האפדעם, איבערמארגארט איזשערד
 גרויסען אויסמאהל פון מעראקאטעס פאסאדוקס,
 גלאזערנע פליסען, קאמאנקאטע רעזערען פון דער פירמא
DZIEWULSKI i LANGE
 אויך פון אלע צונאכען וואס ווערען געברויכט צו קאפלארסקע צורייט
 קאנקורענץ פרייזען.

Szkoła Rzem.-Przemysłowa
dla Żydów w Częstochowie
przyjmuje od d. 25 maja zapisy na rok szkolny 1929-30
do oddziałów: ślusarsko-mechan.
stolarskiego i
elektrotechnicznego
które trwać będą do końca sierpnia b. r.

zabiercen!

**Ceny detaliczne
obuwia**
XX 35 do 41.

ludowego
z przyszywaną
podeszwą, na
obcasie **4.80** zł.

spółtowego
z przyklejoną
podeszwą
(gimnastyczne) **6.-** zł.

PEPEGE

ŻAŁAĆ WSZĘDZIE.

דער אייביגער זיאנדערער
מיטוואך דעם 5 יוני 1929 פונקט 9 אוןער
די בעוואוסטע דראמא פון אסיפ דימאוו
אין 3 אקטען מיט א פראלאג

אונזער דער אימפעטענטער רעזולטאט פון פאפולערען רעוואלוציע
ה' ז. רענא. — ספעציעלע בעמאלענע דעקאראציעס דורך פרעס. חילענבערג
בעמאלענע פון קרויכער
די הכנסה איז בעשטימט פאר די האלב-קאלאניעס פון פאן.
בילעטן פרוהער צו בעקומען אין דריי. פון ה' בעשטאן, אין דער קאנז. פון "מאז" און אין פאן פון דער קאנז. ביי דער קאנז פון 6 אוןער
אין צוואנציגהאנד מיט דער פארשטעלונג קומט פאר שבת דעם 1 יוני ד. י. 6 אוןער אין לאקאל פון האנדלערקער. קלוב
א פארלעזונג פון ה' ז. רענא. א. ד. מ. אומאד, אקטיאר, סצענע און פובליקום. — בילעטן פון איינאנז.

זונטאג פ' במדבר ד. 2 יוני 4 נאָכט. קומט פאַר אין אייגענעם לאָקאל גאַררעסנא 50
יי' יעהרליכע אלג. פערזאמלונג פון „מחזיקי הדת“
 אָנ-אַרדנונג: (1) ערשטונג: (2) חתולען פון אַ פּריוואַטערן פון דער אלגעמיינער פּערזאמלונג. (3) דין וחשבון פון דער פּעסינקא פון 1/1 1928
 יוני 1/1 1929. (4) בורשעס פארן נייעס יעהר. (5) פרויע פּערזאמלונג. (6) חתולען פון אַ פּערזאמלונג - מיטגלידער אנשטאט ד' ארויפגעהערדע
 לויטן 24 ד' ה'ה: שמואל נעלרשטיין, חשדושי באַרגענשטיין, יוסף שמעון קעבליניץ.
עמעקסונג: אויב עס וועט נישט זיין די גענוגענדע צאָהל מיטגלידער קומט ד' פּערזאמלונג פאַר דעם זעלבן פאָן 5 אָווענד.

[illegible]

צו דער עפענטליכקייט.

[illegible]

אכטונג!
פאלט מיט אהער ארוםס סער פאסט אדער מונדיר
איחר בעקומט אהנס
יקט דוים אהער האונט
ער טאג נויטן און פריטשן
צו פיליגק פרייטשן.
ה. שטרוים. מאסטאוו 17.

השבת אבירה.
דינסטאג דעם 28 מאי האָט זיך פּערלויפֿען און דער
שטער אָלעס אַ בעסטעלע טאָג געווען און עססעלען אָיף
דעם 6טן אָיף געט ווערן דעם ערליכען אָיפֿער מיר דער
עסלען אַבזושטען און דאָס געזר וואָ אָיפֿערשטען. די
עסלען האָבען פֿאַר ענינעס טאָג ערשט נישט, די געזעריגע
נינג און געסאָמט.
יצחק וועלפֿבוים, וואַרשאַווער 11.

Szkoła Koedukacyjna i Przedszkole
z prawami szkół państwowych
Zofji Wajnsztokówny
Piłsudskiego № 13
(II brama, II piętro)

przyjmuje zgłoszenia nowowstępujących do
przedszkola i szkoły od A do 4 włącznie.
W r. szk. 1929-30 czynna będzie kl. 5 w
godzinach popołudniowych.
Uwaga: Dla niezamożnych ulgi w opłacie.

ענטשורדיגונג.
 יו"ד בעט ענטשורדיגונג ביי די פערזענלעכע פון מאנאטן-
 דער, דאס פון פערזענלעכע! פערזענלעכע, מיט פערזענלעכע
 זאכעס וועט פערזענלעכע פערזענלעכע, אלס פון און חרטה
 מיט 50 וו. י. קורצערד.

ענמשורד יגונג.
 מ'זן נישט מאכט'ען אויסגיהרונג גענען די פערזענלעכונג
 פאמאלין-שניידער בעט אויך ענמשורד יגונג, אויך פארזיכער
 אוועלעכע חזקע פערזענלעכונג. אלס מיטל פון
 די ערשטע 50 זי.

ענטשורדיגונג.
 איך בעט ענטשורדיגונג בן דער פערזאליטונג פון
 מיין שטאדער מאר פון נישט מאקטישע אויסלויזונג נעבן
 פאקציע. אים פילן פון הרטה שעק איך 20 וול.
מארקוס.

מעדרונג.
סיר מעלדען או די ה"ח דור זורמען און געדרעסן
ען געזארגען אויסגעשלאסען. לון דער עקקעז פאר נישט
געזארגען יוד די געזארגען פון דער עקקעז.
מאט אכטונג
די פערזאנלעכע פון שטער-פאנאזין.

Potokol

„J. D. POTOKA SYNOWIE”
BEDZIN-MAŁOBAZDZ.

שפיוזט = פוטס

צום בראַטען, פּעקענאָון בעקען איז

„פּאָטאָל”

די בעסטע פּראָצעט = פוטער

„פּאָטאָל אָנא”

דאָס בעסטע שפּיוזט - אייז

„פּאָטאָל”

אַלץ אונטער דעם שטרענגער השגחה

פון דעם בעדינגער ראַפּינאַט.

POTOKANA
MASŁO ROŚLINNE

WYTWÓRNIKI KRAJOWYCH
PRACZÓW ROŚLINNYCH

אַלערשטער אויף טשעכאָסלאַכאָן און ענגעלנד: י. בראַדזש סטראַזשעמא 14.

משתתפים אנחנו באכלו הכבוד של חברי חבר הועד פר יהודה
ארי' קופלרוביץ. נ"י במוט ע"י

א ב י נ י ע

בעבודתך כמד שגשוג חנוכה חתרת תנחום.
החפזם ינחם אותך בתוך שאר אבצ"י.
וקד שז צערי אגודת ישראל סניף ציגמסוב.

דעם טעגסטען מיטגעפיל דריקען מיר אויס דער איבערגעבליבע-
נער פרוי קאפאטוויטש און קינדער צוליב'ן טויט פון
זייער מאן **מישה** (יטקב) **קאפער** נ"ע
אין פאטער
תקום יתום אותם בחור יאר אבלי ציון וורודים.
שמעון באטשען און פרוי

דערע האבען אנגעוויזן אז מען האט
אין דער צוזאמער אלע גוטע-
ראדעס געוואונען דעם נאך נענט ג-
מען קלענער-ברוק, אין אז די גמע
אינעםטויזען ארבעטען פאר א סומע
פון 3 מיליאן 600 פונדען ול. אויף
העלבע עס העט בלויז א טייל געדעקט
הערצן פון סובסוריעס און דר, דעם
סומע פון 2 מיליאן ולאטעס, העלען
מוזען דעקען די אפגאוינער.

אנדערע רעדנער חרדער העבן אָן-
געווינען אויף דער גרויסער נישט ריכ-
טונגס פון בעלאסטען מיט'ן צושטעהל-
פון קאנאלאזאציע און האסער, אויך
די נעשעפטען און חרשטאמען חעל-
דער צעהלען נעבן טיטער פאר דורה
נעלד און נוצן אפצורויפט נישט קען
האסער, און אונזער וויכטיג איז דאס
האסער צום פריוו פון 9 זלאטעס פאר
1080 לומער, אויז אז ערן לומער
האסער אין די דאזיגע אונטערנעהמו-
גען לויט דער גרויס פון דורה - נעלד
העט קאסטען ביי 1 זל, מיט 50 גר-
אז מיטער האט אנגעלאנג די שטי-
ערען קומט אויס אויף ארבעט שטי-
האלער (נישט) אויף א קעט, הארט
אין שטיינער צעהלער פערשטונג דור-
שניטליך 6 מיטנלידער אין דער פא-
מיליע) די בעלסטונג און דער גרויס
פון 600 זל.
ד. נאָמאָק האט אלע קרויטער
אמליך אפגעשטערט, אויז אז אלע
האבן וויך צערוינט און מיט דעם
פערזאמלונג געשליסען גע-
זארגען.

ב' אונזעהרונ או דעם געשירליכע
 "מאניאקע" ביזער-האסער און אנגע-
 וויקער ווי-מאטעל, די געשווערונגן און פער-
 ווינגען, עסעסער נוצן און קליינע מענטשן.
 וויזשעסן און פרויען - דאקטוירים לויפן די
 נאכט מילדע אירקיס-הויזן און וואסער
 פראקציע Józefka Franksen העלפן פאס
 יך און צום שטערן קערער-געבוי פון די פרוי.

הערקו 400 האויבונגען פאר א נא-
הערונען אפגעשלאגן.
די קעניגליכע צייט און הערערלעכונג
ווען נאך גיט אויס גוטש קען רעג-
טעלע אויפגעריכטונגען, ערשט נאכ-
פערבונדען טעלע הערער מיט דער הע-
רערלעכונג העט דאס גענוגען אויף צו
רעקען די ראטעס פון אלע-הלאנד.
עס ווען נאך פערבונדען פלענער
פון אויפבויען שטימעלער און שולען.
הערער דאס העט פערקומען טיין די
ראטעס פון מעגליכעמען.
ווערנענדיג וועלען עסעמאשען אויסוועהן
פון דער שפארט, האט דער מענטש-
טראס אונגעצייכענע קורס כל א פלאן
הענען צופוהרען צו דעם געהערונגען
צושטאנד דעם צענטער פון דער שפארט
דעם גענענד פון דער יאסאנדורא גיט
דער פאסן-פאטעציע, דעם פערבונדען
דעם הענדעל פון געסען מארק און
ווערנענדיג איהם צו א געהערונגען א-
רונג, הערער וועל אוועקגעבויט הערער
א שפארטמאשע קהיל - אנשטעלט געס
שטע-היי א הענדעלס-העלע און א
פערסען הייט.
צום סוף האט ער פרויענעסאט די
הענטונג צו נאכין געקענט יך מיט
דער שפארטמאשע פרויענעסאט, העלען
געסען פערבונדענען שליס-געצונגענען
און מאנספארט און ווען עסענעסאט.
נאכין אויסהערען דעם רעפערט
הענטונג א ריכען רעדנער פרויענעסאט
געקענענעליכע מענטונגען, ווען און א-
געווען געהארען, אז און די ארטי-
טער הערער העלען קאפמען ווער
הערער האויבונגען, הארען די בלויזע
פערבונדענען און און צימער העלען
קאפמען מאנטמליך 37 וואסעס, טע-

פאר די פוילישע האנדלערקער האט
געצמקט דער הונץ שטאָרט פּרעז-
דענט ד"ר נאָהאָק נאָהאַלמאַן אַ מענטש
אונטערשאַטטן דעמאָראַט הענגן דער
שטערמער היטשאַטט און פּור נע-
באָן אונזער אַמאָנע היטשאַטטע שטע-
לען פון דעם דאָזיקן דעמאָראַט:
אויסצוגעבן דעם בורזשעס הענט
ער האָט און די הענט דערשטעלען הערט
געוועהרט און דער ליניע, העלעקעס
האט אָנגעצמקט דער פּיאָנאָס ראט-
געבער פּאָ דער מלוכה ה' דעזעני.
ד"ה און אַלערלע אונטערשאַטטע ארבע-
טען, הערען אונטערשאַטטע נישט פון
די צוועקע אונטערשאַטטע נאָר פון
שטעלעלע פּאָנאָריעס און הילאָות
אויף אַלגעמיינע מערשאַטטע, ווייז און די
3 מיליאָן 600 טויזנטער, און פון בור-
זשעס, העלעקעס און פּאָנאָריעס און
פּאָנאָריעס אונטערשאַטטע ארבעטען
צוועקענעמעלע פון פּאָנאָריעס און
הילאָות.
העמער נאָט ער אונזער און ציערען
די גרויס פון דער בורזשעס בעלעס-
טונג פון די הונץ אַמאָנאָריעס, לויט
און אַלגעמיינע בורזשעס ציערען און
יעדער אַמאָנאָריעס העלעקעס פּאָט
90 זל, יעדערלויך פון העלעקעס ער-
פּאָן הערען געזעקט פון געזעהענע
אויפגאבען 38,50 זל, יעדערלויך, און
צו דעקען די ראטעס פון דער אונטער-
הילאָות 21,68 זל, און און דעם און-
פּאָנאָריעס אונטערשאַטטע בורזשעס 30 זל, פון
און פּאָנאָריעס.
די ריכטיג האט די שטערט און שול-
דיג שטעלען ווען פאַר און אַלגעמיינע
צוועקען: פּאָנאָריעס קלענערע הילאָות

נִתְחַוֵּן, או צום גרעסטען מיל האט
ווי די הויז ייִדן'ס בעפעלקערונג
נאכנישט בעסטלונג מיט אנהער נתי-
נות פאר דער נפ"ח קסטע פֿערער חז'
מען האט דאס פֿרוהער גערופֿען רע-
מונגס-קאָמיטעט.
מען האט אָנגעהויבען אין שטאט
צו וואלען, א נאנץ קלענע ציהל הויז
יידען האָבען ארענטערט אַזעלכע
פֿערער קלענערע סומעס, און פֿאַלשט
אָן סוף צו דעם צוזעק געוואסעלס
געווארן א נאנץ גערעסטערט סומע,
הער די וואס-אויפֿט אַרבעט וועל היסטער
פֿאַרשטעלען דערען, פֿעל די הויז
יידען האט וואנען ווי נישט אָב פֿון
קאן שום אָהעלעסטונג ווא, האלטען
נעמט צו דעם היכסטען צוזעק וועל
געשטערט מיט די געהערונג סומעס.
פֿערער וונט עס און געלונגען צו
געקומען פֿון ריזשיניט'ס די עמליכע
פֿויקער וואסעס, און מען האט נאך
געקאט מיט האט צו פֿעברורען האט
מען אינגאנצען אָנגעשטעלט די פֿאַר-
טונג וואסלונג פֿון דאס האט דער-
פֿיהרט דערצו און די קאסע געקומט
ווי און אומ מצב האט זי קען נישט
צופֿורעכטעלען דעם גרעסטען מיל
פֿון די האט בענעהאטונען וועל אין
הלוואות און האט הענדען ווי צו דער
קאסע הענגען דעם, זי פֿוינען אָב-האר-
מען דרשים-לאנג און ערשט דערנאך
הערען זי געהאט און פֿאַר קאן געלד
נישטע, און זי גלייבען פֿערצח-
פֿעלט.
פֿאַר נעמט אונדז צו בעסטען
די גרויס היכטיגקייט פֿונעם פֿאַרנען

עס און אונז שוין פונעל בעל אויס-
געקומען צו בערהערצן די פארשע-
נען דער נאמליכער פאסע פו דער
הונדער קהלה, האט און פאר 3 יאָהר
צוריק געשטען געהערצן אלס רע-
פונס-קאממעס, העלפן הערס דורך
דער הונדער יודישער נאקולטעט פו-
פונעל פארשטענדענע פאסע אונגא-
רוס, פארשן דעם האט אונד אונגא-
הויפער הונדערקאט אונטערלונט נישט
קען שום צופעל און אנהער אויט-
געבען שפעטן אפער אונדער אלע פא-
דער אונדער נויטגענוגענען.

און פאר העלמען אינעם געזעס פו-
נען דעם נישט דערפאנט, העלפן אונד-
הען אונדער הערשער געלונען נישט
דעם געהערצן פאקלונג און פארשן
דעם האט פאר האבען שוין געהערצן
פונעל פאר אונדערקאט נעמענען פאר
דער הונדער גאט פאסע פאסע צו שטע-
פאנערצן און אונדער הילף הערס אונד-
געלונענע און געהערצט — הען
נישט דאס האט מיט פאקלונג פאסע צו-
ריק האט זיך און דער פארשע געהערצן
הונדערקאט אונדער אונדערקאט
דורך די פארשענער פא אלע קהלה-
שע גאט פאסע און פאקלונג, און דער
אונדער אונדערט דעם די קהלה-פאר-
שענער און יודישער פארשענער און
די פארשע און יודישע פאסע זעלן זיך
געלונען דאס די פאסע זעלן הע-
רען פאסירט דורך די קהלות און
פאסערקאטען.

דער שטאנדונקט פאן די אונדער-
דערפאנט פארשענער און פאסע
אונדער רוכסנער, די קהלות און די

שטענערע ערצהילונג 8' יודישען לעגען אין דער ציט פון דער
שטענערע אונקחויזע. פריי בעארגעט און יודיש דורף. בערזאזאן

בעמער, או בענאכט ואל איך זין וואך
און בעמאט העל איך זיך עפאס אי-
ערשטען.
אויסער, אומגליקלעכער—האט דער
קערמער געוועזט און איהם בעדו-
ערט—טהו אברונגענ'ס זיין דו פער-
שטעמט און גאט וואס דורך מוחל זיין
פאר דענען עמפלינגע וינר.
ווינט דאמאלס איז עמער פאר י-
דע נאכט געוועזן און קערמער קענע-
אבער פלאהר'ס פערמער און קענער
האט איהם נישט געשטערט, העל און
דו נאכט-שווערס האבען געוואוסט, אז
אבער פארט דאס אים און ער וועט
פאר זינען וינר און ער איז פאר זיין
נאך פיעל העלניגער און ערהאנגען

געמאכטן.
 דורך פערשדענע ציעלעס און אפ-
 מער'ן ענדליך געלונגען יך צו פער-
 שטענדיגען מיט אלאה'ן. אנטאנס
 האט ער מיט א לאנגער דרשט גע-
 רהרט און עלהר'ס פונשפער שפע-
 טער האט פלוצר געמאכט אין שווי-
 ט קלענע צענונג דורך העלכער אפ-
 מער האט איהם ארגענעמערען עט-
 לוכע אנגעשריבענע הערפער אויף הע-
 ברעמיט און דער רעולטאט און דער
 פערשטענדיגונג און געזען אז אין א
 זעקסען נאנט האט אפמערקט צושטעלען
 א שטרוק-לעסער וו זיין מענטשער
 דורך העלכער ער זאל ווך ארעטלעזען

(פארשפראכט).
 זעכער האט געזאגט, אז דער
 גערטנער איז זעהר א גוטער און
 גלייבנער מענטש. בעזונדער האט ער
 צו איהם דעם גרעסטען צושטיו, אי-
 פערהויפט בעקומט ער פון איהם פון
 עסס צו עסס גרעסערע סומעס געלט.
 דאריבער האט איהם זעכער צושט-
 געבן אויפגעגעבן מיט א צוגראבען
 טרען, ון אויז די חטמה דרוקט איהם
 אהרעס ער האט אזא לאנגע עסס
 פאר זאכט ביי דעם אונגלייכנעם אל
 הארן. וואס דאריבער וויל ער ספעציעל
 און די קעלטע חונטער. נעמט מער-
 ברענגען און גארטען, אפצוקומען פאר
 זינע זונד.

דער גערטנער האט געהאט טוט
איהם גרויס מיטלער און צו איהם גע-
קומט:
בער דו העסט דעך גישט אויס-
האלטען און דו קאלטע געלט צו וו-
צען און גארטען און תפלה טוהן, בעסט
פארם געטלעכען העסט ער דער ארויס-
געבען א לעמערע תשובה.
[קו] — האט אכטער טוט פערטערען
געטלעכערס — און פון נאך אויסליי-
טערען פון טענע וואג, אברעהאמ
טען און געטלעכע גישט שלעסען, פארם-
פארט חלומות אטערען פאר און אל-
האר דארטונג שמעט פאר שמענדע
פאר דו אויגען, איז פאר פאר פאר

KINO „NOWY” Aleja 43

היינט און ווייטערע מעג
מעכטיג פירם-מונסטרווערק! ליעבעס-סימפאניע!

**KSIĄŻE
ORŁOW**

נקמה פון א פערזאנען געריכטעט.
אין בודאפער פון א רעפארמער, באקאנט.
קארנאטאל אין פאריז.
דער ריז פון פערזאנען.
קארנאטאל אין פאריז.
דער ריז פון פערזאנען.
קארנאטאל אין פאריז.

קעגן צו בעהוטן אן ער איז שולדיג
און זי האבן בעשלאסן אנצוועהערן
די שטרענגע אנקלונדיג - מיטלען, אן
ער זאל נישט מודה זיין אין זיין יודיש-
קייט.

פלחער האט פערלוינרען די האט-
 נונג ויך צו ראטעקען אין צו האטעם
 ויך נעמראכט אן דאס און נעמס
 גור-דין פון הימעל אן צו מן פער-
 תבענט האטען אויף קירוש האט, דא-
 רבער האטען צו גען ויך בעשעסען און
 בען דער ערשטער אויספערשונג האט
 צו ווען מירט ווען.
 דא אויספערשונג און צונערשט נא-
 הארען ווער שטערען און דער גרויס-
 אונקעווער האט ארענקומענען צו-
 אהעם נעמען:

עלמאר, און האט נאכער נישט גע-
שטענדיג צו הערן פון רחל מייל, אז דו
האסט שוין געזונדונט גענוג אונזער
פיליזאפיע. עבער לויטן געזעץ מוזטו
אין מידה זיין און אונז דו העסט חת-
שער זיין אומגעקערט. און גענוג
דאס מוזטו גענוג זיין. און גענוג
הערן גענוג גענוג גענוג אלע אונ-
זענדיג.

[illegible]

פלוזיצים האט זיך געהערט א קלונג
פון גלעס. דאס איז דין ארויסגעשני-
טענע שייב, צוליבע דער נישט גוטער
האלטונג פון גלאזערן. ארעבנעסאלען
אויף דעם ערד און נעממעט א געוויס
אין דער שטולער נאכט...

באלד זענען אָנגעקומען דין העכסטער
מיט יעדער רעפּליקעטאָרען און אָנגע-
הויבן זיכען האט דא און אָרגאַניזאָ-
ציען. אכטער און דעקאַטערט געהאָרען
און זיך נישט אַקטועל ווירטועל און
אַרבעט, אָבער ער האט זיך באלד אַרבעט
טירט און צוזאַמען מיט דין העכסטער
און ער צוגעלאָפּען צום אַרבעט און הא-
בן דאס גלויב און אַרטיסטעלעך און
באלד און אַקטועלעלע געהאָרען און
דאס און געהען אַקטועלע אַרבעט-
מער.

אכסער האט זיך קום געשלאסן
אויף די סוף פון גרויס קרענקונג און
פערצערלונג, חסענדרג או איזט און
עלאר אונגאנצען פערלירען, שפער
ער האט אלץ נישט אויפגעגעבען די
הענגונג און נישט העלענעט זיך פער-
רעטען האט ער נישט געמוזט מעהר ווי
אלץ בעשולדיגען עלאר'ן און מעהר
ווי אלץ ליארמען או מען זאל עלאר'ן
שטרענג בעשרעטען, הייל ער האט
נעמט געהאלט ארעטשערניגען דורכ'ן
פערנסער און זיך דאס לעבען געגעבן.

וְגַם דָּרָךְ דְּרֹוּנֵצֶר נִשְׁמָעֵנִישׁ אִין
שְׁלֹחַר אִיבֶרֶסֶתְהֶרֶם נִשְׁמָרֵן אִין א
אונֶשְׁרֶדְרֹשֶׁן קֶלֶר און אִין שְׁטֶרֶג
בִּשְׁמֶם נִשְׁמָרֵן. דִּי אִינֶשְׁוֶן־סְרָעֵן
הַמֶּשֶׁן אִינֶשְׁוֶן־און וְהֵן חֶלְשֵׁן עִם־
לִיפֶן שְׁרֵר וְהֵן הִנֶּשֶׁן אִין שׁוּן

אין דורך דער געהעמער מהיר וואָלן
זי בירען ענטלויפן.

דאס איז וואָלכסמאַסע-שטענדרליך נישט
 צוויי לעבט אָננעקומען, אַמפּער האָט
 גאנצע מען און נעכט נאָר געמאַכט
 זיי אויף אויסצופירן זיין פלאן אי-
 לער העלכען ער האט וויך אויף לאנג
 געמושטען און ער האָט געהאט
 אַסערע צעראנטוואָרליכקייט ער נעמט
 אויף וויך, און פאַל קען דאס וועל וויך
 איהם נישט אַננעמען, ער איז פשוט
 געקומען פון דין פּוּחִית און זיין אונזר-
 הונקט האָט וויך מיט ווערען פאַן
 פערנרעכער, דאָרט האָט ער וויך גע-
 פוּט הויפּען אז קענער וועל דאס נישט
 געפערקען און עס וועל נישט הערען
 פעררעכט, אָבער ענדליך האט ער
 געשלאָסען און אַ גענומער נעכט זיין
 פאַן אדורכצופירן, העל לאנגער
 האָט ער שוין נישט געקענט האַלטען,
 ער האָט שוין געהאט צוגענומען דין
 אַמריק-לעסער, העללעך ער האָט גע-
 האלטען און אַ פערברענגען שוים גרעס
 אָננעמען, אָבער פּוּחִית האָט געל-
 האר געדאַכט אויסצונעמען אַ שוויב
 פון אַננעמען און דאס האָט ער גע-
 וועלט אַמפּער מיט אַ פּענציל מעסער
 וואס אַמפּער האָט שוין געהאַט פּוּחִית
 געוואָרט וויך זיין דראַם.

די דאוונג נאכט און נעמען זעהר
 א פונסטערק און אכטער האט אל-
 הארץ נעמען דעם נעמען זעהר
 כען אז ער זאל אויסגעדען די שוין
 און ער אכטער און חן נעמען זעהר
 זענען גענומען און נעמען זעהר
 ערשטע זעהר זען נעמען זעהר
 שוין נעמען דעם שוין נעמען

די נייע פראנצויזען.

— II —

קאַרעספּאָנדענט שלמה קרויצ.

פּוּנְסִיכֶר... אויף די שטאַלץ טראַטאָרן
ווען ער יעדען מויער אויף צעקלעך
אלס יידענעס און יונגער העכער פֿון
ווענדענע קינדער אויף די הער, די
קולות געהן ער לב השמים און פֿון
אָנשטעל פֿענסטער רעטראַנט וך צו
אין אַ פֿערלאַנגטע העכסטע
קללה.

אין אַט דער געלענע, מויער-פֿער-
נעמט אונזער נער טראַטאָר ון
אפֿראַמאָנט פֿון די פֿענסטער און
פֿאַנט אַיזן, פֿענסטער וך קל-
דער הערן ון אַמאָנט שטימע הען
ווען קללות שטען וך דורך די פֿע-
סטער אויף אלעמען, פֿון אלע שטענע
האט ער וך שוין געפֿונען העכער צו-
לעבט, קינד, געבאָען צוילעבט אַ-
פֿערפֿעלטעטע האט ער פֿען קריסט
ע וך צוילעבט פֿענסטער אונזער, פֿון
שטענען העלט ער וך צוריק העל פֿער
שטענען צעקומט אַמאָנטעלעך אַ-
פֿערפֿעלטעטע

מִשְׁמֵר אֲנִי אֲסִימְנֵהוּ מִן הַמָּוֶה אֲנִי אֲסִימְנֵהוּ
הַשֵּׁם עַד מוֹרָא אִימַת הַיּוֹם, מִיט שֶׁמֶלֶךְ
מִלְּקִיט עַד דְּרַמְשֵׁנֶן דִּי אֶלְמֵן, חֵן
עַד הַשֵּׁם גִּחְחֵלְמֵן יֵין מִשְׁנֵסֶמְכֵּמָה
מִיט, קְאוּלְעֵן בְּשׁוֹתִיּוֹת א מִטְנִי.

קלעם אין וועל קייטצקע, דאסמאל האט
פאן זיך יערען שטענדיג געשלאגען און
מורא, פערקעגנער, מאן געד נעמען א
מעלה, דער מ'האט זיך נישט געלאזט
נען באשטאמט און פאל אין נישט נעמען
פערקעגנער צווישען די פאנעלעס.
דער האנדלע יונגען, ער רעכענט אויך
אויס א צעלס נעמען צווישען העלפס
ער האט גענומען דעם איינציגן אלטע
דער שטארקסטער, און דעם געדע שלאג
זיך און שטארקען מיטן פערלאזען פרעג-
קער, אז די שטארקסטע קען האנדל נישט
אויסצוהווען און אזוי האט ער זיך פא-
קע שטענדיגסט קעגנער ציען יאהר
גענוצט און זייער שטארקע שטאר-
כים גלייבן דאס מויל אין די הענד
האט ער געפירט נעמען לאזען ריזען
צולעב מורא פארן שטימען.

פארשטייען דערע נעמען, אז
מ'זאגט זיך, נעמען יא, דערע א

פרטנציוז און נישט פערר מורא הי-
בען אויסצוהויבען א שמעקען... אין
ער שטעל געלעפן צו שטראהעטעם.
בעצעהלט 2000 פראנק פער שטודיר-
פארקען די נויטיגע פערמאליטעטען.
געהעלפן שרעבען אין נענדן, ער
פערמאליטעט זיך צו בעצעהלען די
העלפסטע שטודיען... און הענט אן מען
שפירט פאָהרט מען אומעטום... פאר
פאליקען האַלפן האט ער בעקומען די
פאפירען, נאָרמאליזאציען. מילא
די שטח האט דאָס האט זיך פֿאַנגע-
האט און געזען אַלסער, אַ סעקונדע

ק"מ, ע"ה, דער טשענסטשכאח-מינשקא-

דאָנעם דרם יודען ארום און קלאַפּען
 זיין די שווערען און בעסען גיט אונז
 ארבעט.
 לכן, אלס נאָמען א יושר אז די
 יודישע פירמע זאל טויר האַפּען א
 דעם ביי דער פּראָטע און אויב זי האט
 זי גאָר נישט צוגענומען זאל זי עס

פתחין און נאכט בלויז די דרש, נאך
 נאך ווערן שמועסן און בעסען יוד
 מיט מרעהרען אין די אויגען, גוט
 און ארבעט, גוט און די מעגלעכקייט
 צו פערדיגען א שמוקעל ברויט דורך
 פלובען שערע ארבעט.
 דער פליכט פון די ווידער אונטער-
 נעמער איז, צו פערשעמוגען אויך יו-
 דישע ארבעטס-הענדל.

אויך הערען די טראַמפּערען אין דער
טלעך פערברעמערט, אויז אן מען העט
קאנען פאציירען מעפּה'הען אין דער
גריט.

עס איז נאך א צדא דאזא האט זיך
 מען הענט דערלעבען די נחמה הענט
 שונא ציון ארויס די נשמה. דערמאל
 שטוקט מען זיך, פארהערן אלע אויפן
 מאטילען, פארקען און טאקסובעס אויף
 אים זעט און עס איז שוין צו געפיל-
 כענען קרימוה, עס האט אויך געזעהן
 הי אזוי א הונד, א פונערפונער און
 צושטעקערס געהערן אונטער אנאוי-
 פע הי איז א קנעז און ארגומערנע-
 פאלען הינטער די רעדער פון אנאוי-
 פע און הי און א פונערפונער האט
 און צושטעקערס געהערן פון א
 אויפט.

דאס איז נישט קיין נעמען אין דער
יורישער געזעצטע, פאר גערעכטען לעיל
געבען, הען מען איז אויסגעשטענען
געניצן דער יורישער שחיטה און פאר
גערעכטען אויך אין יורישע געלעהרמע
אדער געזעצטע האבען אויסגעזעהען
אז נאר דער יורישע שחיטה טאקע לויט
אלע דעם איז דער לעכסטער און
שטעלסטער טויט פאר דער בהמה און
דאס האט טאקע געזעהן אז דו דא-
נעם געהען וואל ארגענעמען הערען
פון טאג-ארגענונג, עפעס אונזערע שטחים
דיהען נישט, ווי עסיהען צונויטצור-
הען דאס איז נישט קיין נעמען אין דער

סיר חולצו אנצט נישט בעניהען
 דו עצם פראגע אויף דין חכם פאלט
 דאס איז און חזקעל בעל אהרן-
 בערליכעס און שוין אויסגעוויזן נע-
 הערען. בער אויף אים זאג און בראי
 ווען עבנשטעלעך און דאס איז אלץ
 האט אויך צונויטן? אונז יודען האבן
 קומען פאר קעמפן הענען דער שחיטה,
 און דו קעמפן בעשטענען און דעם צו
 דין שחיטה נעהער אויסשליסליך דו
 שוחטים, העלפע העבען א קענעקטע
 אויף אהרן, פֿעדער זי נעהער צו
 דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג,
 זינעמליך צו איהר פֿארשטעקערשאפט,
 זי קהל.

ענדל'יך?

ראם חנה-נעשרת פון די גע'טולח'ס
סבתורים האט נישט אויסגעהערט, די
לעלענעצערס מיט די מעגלייאלען ש-
טען זיך הן האנגען, די לעצטע גרוי-
סע שפער-אויפמעסונגען זענען נאך
דערחאל נישט אנגעקומען, געהערן
הערלעכן פארשעס וועגט מען אלץ נאך-
נישט אויף די סבתורים האט זיך און
זייערע האנטונגען שוין אויפגעלעבט
אונגעטערט געהערן, הונדען שוין און
און מאכען און דער הימל האט אונט
העכט נאך אויסלעזען פון אלע נומע
העכט, אבער די העלען יא פארגעסן
זעהטאן פארמיטעס.

צער בעל-חיים או שחיטה.

וואס געהערט וואס געזעהען

אחשאלט אין שרייבארען

פֿאַר אַיִן בֵּן אַבְרָהָם אַרְבֶּה
 דָּרָר מַעֲמֵה. אִיִּד הָאֵם עֲנֵנְהִיבֵנּוּ מִט
 אֶסְמָלֵט אִין אַרְוִיף אוֹיף קאַלִיוֹאִיזִי
 יֵאָ. הַמַּטְט עֵס, פֿאַלֵּט מֵעַן אֶסְפָּלֵט אִין
 דָּאָס מֵן אִיִּד אַדָּר זַנְעֵן אָן דָּר אֶם-
 פֿאַלֵּט דָּאָס הָעֵרֵם מֵאָנֶכֶם אִין דָּר
 צוּמֵמֶר אַלְעֵז אִין אַ יוֹדִישֶׁן אָנְטֶר-
 נַעֲמִינֵג דָּאָס הָעֵרֵם אָנְטֶרֶם רִידֵר
 וִי בְרוּדֶר רֶטֶפֶלֶטֶן, פֿאַהֲאָם אִיִּד
 צוּמֵמֶר דֵּן פֿירֵמֶץ, פֿירֵמֶץ אָהֶר, מֵן
 אִיִּד אַדָּר זַנְעֵן אִין אִיִּד מֵן דָּאָס קוֹדֵם
 כָּל צוּ צוּמֵמֶר אִין וִידֵר הָעֵרֵם אִין

מִיר גַּעְדוֹלָדוֹג אַרְיֵמָה

הענין.

ענין איינפאך אומגעזעהלט געווארן
 ? ל"ה ט. גונעלד, א. הארטוואסקין
 י. י. ט. וולערפערג.

דער פון דער פערזענלעכע, געפילות אויף דער דין
ער פערזענלעכע, געפילות אויף דער דין

קרן הענק דעם נאציאנאלען יום-
 טוב ל"ג בעומר שולען די שרעקסמער
 און חתונה.
 אונזער דער בעלזשונג פון נים-
 אויפן שרעקסמער אונזער דער ל"ג-
 בעומר פון אלטנאטשולען ליינענעם ל' -
 אונטער שטריווען די טונעלעס פונעם-
 מאיזע אין העלדע קעגן אים אין דער
 פונקט געוואונען דער קטומעס פון
 דער עייבישטער שטאנוואנער, אי-
 קער די אלען, פילדורסקי, שטראוס-
 ווארשע, פון בלעזענע.
 דער רייזער רייזער צוויי האט

הוא אומר: "אני אומר לך, כל מי יתן עטל לאחד מאלה הצעירים בשם אבי, יתן לו את המלכות בשם אביו."

קאמטס א יאטאונטאן אונדזרוק.
און בלעזטא האט די יונגער פער-
ראכט א גאנצען טאג און ערשט
העט און דער נאכט זענען זי צו-
קוקנדיקען.

אמער פאר קעלצער
שווען.

דעקענען זיין שטענדיגסטע דין הייז
העלער און פלעזירעזע. איר און

טרומטמן האמן בעיון

ר'ן טאטן מענעם יעקן מראש
פילע.
ר'ן ארמיטען רוינאן, מוטאער,
שומאער, רענאלט, גארטען און
ט. קטן יעקן יונג ארמיטען שפער
מיט גרויס טאלאנט, ר'ן גארטען
יעקן יעקן טאטעס, ר'ן טאטען
פילעסאל, איר ר'ן ארמיטעס, שפער

ליכע פרעמיערע סוגים דראמאטישע קרייז

[illegible]

לומער פרעמיערע נעמען

פון מעסער-קונסט.
 פארקוקן שבת דעם 25טן מיי, טון
 אויפגעווארען געקערקן צום צוועטן
 מאל, דאס גרויסע געהאנט פון שלום
 עליהם אונזער דער ירושלים פון א.
 פארנק.
 דין אויספארקוקט האט נאכאמאל גע-
 שטעמט דאס דער קרעו געזיגט פון-
 פארקוקט — רעספונדענט ה. דער-
 וועט און און דער פאזשער פאר-
 זיך קאמפניע — היצער-פארקוקט ה. פ.
 יעלער.
 דין דעם און צו ווערן, און דין
 פארקוקט פארקוקט ווערן רעספונדענט
 אונזער געזיגט אונזער דער פארקוקט
 צונאם היצער-פארקוקט.

רַעַר גְּרוֹיִסְקֵר פֿרֶקֶטֶטע
זי פֿאַרמאָלטוּנִי פֿאַר

אויס'ן פאג-טרייבונג ווען נאכען
1 מונאטען העלבע ווען אויסגע-
רעסט געהארען.
עס איז אויך שטעקענשטאקס געהארען
עפעלטען צום ברעווערענט, מאדעאל
לויפטען דא האנדעלס-מוניסטער.
פאר דער ערשטונג פון דער ער-
שטער וועלט-מלחמה האט דאס מאדעאל גע-
הערשט געווען אין דער וועלט.

ר' משה'ל פאנאוועזער רב פון פאנאוועזש
ר' משה'ל פאנאוועזער רב פון פאנאוועזש

דער פארוואנדער דראמע פון טאט
דינאס, דער פרינצער שטערקער.
אין דראמע, העלפער הערשט שוין פון
אן דאס האט איר פאפולער
עולם חיל צולנס דער שוויטה שטערק
נישט צוהילן פון עמאט, און גלעסער.
דער פארוואנדער דראמע פון טאט
דינאס, דער פרינצער שטערקער.
אין דראמע, העלפער הערשט שוין פון
אן דאס האט איר פאפולער
עולם חיל צולנס דער שוויטה שטערק
נישט צוהילן פון עמאט, און גלעסער.

דאס איז איהר טענה'ס אז דער
געשענעם האט דער ק
גאט "טאן".

[illegible]

ות, גשר מען מער וי נוסח
מער די מען די מער

[illegible]

